

Om försäkringsförmedling

[Uppdaterad 2008-01-05]

Från och med den 1 juli 2005 gäller lagen om försäkringsförmedling (SFS 2005:405). Lagen bygger på ett EG-direktiv (2002/92/EG). Den ersätter försäkringsmäklarlagen från 1989.

Lagen kompletteras av bestämmelser i förordningen om försäkringsförmedling (SFS 2005:411) och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11).

Ansökningar och anmälningar till Finansinspektionen

Bestämmelser om vad en ansökan om tillstånd ska innehålla finns i förordningen om försäkringsförmedling. Information om detta finns också på Finansinspektionens webbplats, www.fi.se.

Ansökan om tillstånd för försäkringsförmedling ska göras elektroniskt via www.fi.se.

Så här ansöker en fysisk person via webbplatsen:

1. För att kunna ansöka måste du ha en e-legitimation. E-legitimationen behövs för att du ska kunna identifiera dig och kunna skriva under ansökan elektroniskt. E-legitimation beställer du från din bank eller Telia.
2. Ansökan sker genom att du loggar in med ditt personnummer och din e-legitimation. Följ instruktionerna och fyll i ansökningsblanketten för fysisk person samt signera.
3. Beslut på ansökan skickas till dig per brev.

Så här ansöker en juridisk person via webbplatsen:

1. Företaget utser en person som ansvarar för ansökningsförfarandet och signerar ansökan. Denna person kallas registrertecknare.
2. Blanketten ”Behörighetsanmälan Försäkringsförmedling (juridisk person)” fylls i och skrivs under av behörig firmatecknare. Underskriven blankett skickas till Finansinspektionen.
3. För att kunna ansöka måste registrertecknaren ha en e-legitimation. E-legitimationen behövs för att registrertecknaren ska kunna identifiera sig och kunna skriva under ansökan elektroniskt. E-legitimation beställs från banken eller Telia.
4. Ansökan sker genom att registrertecknaren loggar in med sitt personnummer och sin e-legitimation. Följ instruktionerna och fyll i ansökningsblanketten för juridisk person samt signera.
5. Beslut på ansökan skickas till företaget per brev.

Information om ansökningsavgifter och handläggningstider finns på www.fi.se.

Vad som är försäkringsförmedling

Enligt lagen är försäkringsförmedling yrkesmässig verksamhet som består i att

1. lägga fram eller föreslå försäkringsavtal eller utföra annat förberedande arbete innan försäkringsavtal ingås,
2. för någon annan räkning ingå försäkringsavtal, eller
3. bistå vid förvaltning och fullgörande av försäkringsavtal.

Beskrivningen är hämtad från EG-direktivet och i propositionen till lagen anges att den kan ge intryck av att all verksamhet som på något sätt har anknytning till ett försäkringsavtal är försäkringsförmedling. Men en sådan tolkning är varken riktig eller rimlig utan begreppet försäkringsförmedling bör i stället tolkas mot bakgrund av syftet med direktivet, det vill säga att ställa upp höga krav på yrkeskvalifikationer för sådana aktörer som spelar en central roll vid köp och försäljning av försäkringar.

I propositionen anges två yrkesgrupper som tydligt omfattas av lagen. Den ena är de som yrkesmässigt hjälper potentiella försäkringstagare med att välja, anordna eller behålla ett försäkringsskydd, eller biträda försäkringstagare vid skadereglering. Den andra är de som yrkesmässigt bistår försäkringsföretagen i deras försäljningsverksamhet och i denna roll uppträder som mellanmän i förhållandet mellan försäkringsföretaget och försäkringstagaren. Den gemensamma nämnaren för dessa yrkesutövare är enligt propositionen att de har möjlighet att direkt påverka kundernas försäkringsskydd.

Det anges också i propositionen att föremålet för förmedlingen ska vara ett försäkringsavtal, det vill säga ett avtal om försäkring som ingås mellan ett försäkringsföretag och försäkringstagare. En försäkringstagares egna dispositioner inom ett redan ingånget försäkringsavtal är alltså inte försäkringsförmedling. Däremot är det försäkringsförmedling att yrkesmässigt ge råd till försäkringstagaren om lämpliga dispositioner eller på annat sätt aktivt delta i dispositionerna.

I lagen finns också en uppräkningslista av ett antal verksamheter som inte är försäkringsförmedling. Dessa är att bara

1. hänvisa någon till ett försäkringsföretag eller en försäkringsförmedlare,
2. lämna allmän information om försäkring till någon,
3. i en annan huvudsaklig yrkesverksamhet i enstaka fall lämna information eller rådgivning om försäkring till någon, eller
4. yrkesmässigt handlägga, värdera eller reglera försäkringsfall.

Krav på yrkesmässighet

Enligt EG-direktivet är det bara personer som utövar försäkringsförmedling mot ersättning som omfattas av det. I lagen om försäkringsförmedling finns det i stället ett krav på att förmedlingen ska ske yrkesmässigt.

Ett motsvarande krav fanns i försäkringsmäklarlagen och innebörden av detta krav utvecklades närmare i propositionen till den lagen. Där anges för näringsidkare som har sin vanliga verksamhet inom ett annat yrkesområde att det är av särskild betydelse för bedömningen om förmedlingen är en återkommande företeelse och om förmedlingen ingår som en integrerad del i näringsidkarens övriga verksamhet. En annan omständighet av betydelse för bedömningen är också hur näringsidkaren marknadsför sin verksamhet. Om en näringsidkare erbjuder

allmänheten sina tjänster som förmedlare av försäkringar, bör lagen anses tillämplig även om förmedlingen rent faktiskt äger rum endast vid något enstaka tillfälle.

I propositionen till lagen om försäkringsförmedling sägs att i begreppet yrkesmässighet får anses ingå att förmedlingen utförs mot någon form av ekonomiskt utbyte. Samtidigt anges att de uttalanden som gjordes i propositionen till försäkringsmäklarlagen fortfarande kan ge vägledning för tolkningen av begreppet yrkesmässighet. Finansinspektionen anser mot denna bakgrund att frågan om förmedlingen sker yrkesmässigt eller inte ska avgöras utifrån en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Vid denna bedömning är ersättningsfrågan en av flera omständigheter som ska beaktas.

Undantag från lagen

Lagen gör undantag för vissa personer som förmedlar försäkringar som är ett komplement till en vara eller en tjänst, exempelvis en TV eller en resa. För att undantaget ska gälla måste alla villkor i lagen vara uppfyllda. Dessa är att

1. försäkringsförmedlingen bara kräver kunskaper om den försäkring som förmedlas,
2. försäkringsförmedlingen utförs av någon som förmedlar försäkringar vid sidan av sin huvudsakliga yrkesverksamhet,
3. den förmedlade försäkringen kompletterar en vara eller en tjänst och försäkringen täcker
 - a. risken för förlust av eller funktionsfel i eller skada på varan, eller
 - b. risken för förlust av eller skada på bagage eller andra risker i samband med en resa,
4. den förmedlade försäkringen avser annat än livförsäkring eller ansvarsförsäkring,
5. den årliga premien för den förmedlade försäkringen inte överstiger ett värde motsvarande 500 euro, och
6. den förmedlade försäkringen gäller i högst fem år, inklusive eventuella förlängningar.

En reseförsäkring får dock även innehålla livförsäkring eller ansvarsförsäkring, om detta försäkringsskydd är underordnat det huvudsakliga försäkringsskyddet för risker i samband med resan.

Lagen gör också undantag för försäkringsförmedling som utövas av ett försäkringsföretag eller av en anställd hos ett försäkringsföretag som handlar på företagets ansvar. Undantaget är hämtat från EG-direktivet. I propositionen till lagen anges att syftet med direktivet är att reglera all distribution av försäkringar som sker utanför försäkringsföretagen. Övriga fysiska och juridiska personer som ägnar sig åt försäkringsförmedling omfattas alltså av lagen.

Olika slags försäkringsförmedlare

Lagen gör egentligen inte någon skillnad mellan olika slags försäkringsförmedlare, exempelvis försäkringsmäklare och försäkringsombud. När det gäller skyldigheten att söka tillstånd hos Finansinspektionen gäller dock en särskild ordning för en viss kategori av försäkringsförmedlare, så kallade anknutna försäkringsförmedlare.

En anknuten försäkringsförmedlare är en förmedlare som har träffat avtal med ett eller flera försäkringsföretag om att förmedla försäkringsprodukter och där avtalet innebär att

försäkringsföretaget har tagit på sig skadeståndsansvaret för förmedlaren. Det finns två slags anknutna försäkringsförmedlare. Den ena är en person, fysisk eller juridisk, som förmedlar försäkringsprodukter från bara ett försäkringsföretag eller från flera försäkringsföretag om produkterna inte konkurrerar med varandra. Den andra är en person, fysisk eller juridisk, som förmedlar konkurrerande försäkringsprodukter vid sidan av en annan huvudsaklig yrkesverksamhet om försäkringarna är ett komplement till varor eller tjänster som förmedlaren tillhandahåller i sin huvudsakliga yrkesverksamhet.

En anknuten försäkringsförmedlare behöver inte söka tillstånd hos Finansinspektionen. I stället ska det försäkringsföretag som förmedlaren är anknuten till anmäla denne för registrering hos Bolagsverket. Innan anmälan får ske, ska försäkringsföretaget kontrollera att förmedlaren uppfyller de krav som gäller för tillstånd (se nedan). En anknuten försäkringsförmedlare behöver dock inte ha någon ansvarsförsäkring, eftersom försäkringsföretaget har tagit på sig skadeståndsansvaret för denne.

Tillstånd

För att få förmedla försäkringar krävs – utom för anknutna försäkringsförmedlare – tillstånd av Finansinspektionen. Tillstånd kan ges till en svensk fysisk eller juridisk person. En juridisk person kan vara ett aktiebolag, ett handelsbolag, ett kommanditbolag eller en ekonomisk förening.

Bestämmelser om vad som är en svensk fysisk respektive juridisk person finns i lagen om försäkringsförmedling.

Tillstånd kan sökas för alla försäkringsklasser inom ett försäkringsslag, det vill säga livförsäkring eller skadeförsäkring. Ansökan kan också begränsas till vissa försäkringsklasser eller grupper av försäkringsklasser. Av Finansinspektionens föreskrifter om försäkringsklasser (FFFS 2000:13) framgår vilka klasser och grupper som finns. Hjälp att välja klasser och grupper finns också på webbansökan.

Fysisk person

För att en fysisk person ska få tillstånd krävs att han eller hon

1. inte är under 18 år, i konkurs, har näringsförbud eller förvaltare,
2. inte är dömd för vissa allvarliga förmögenhetsbrott eller viss allvarlig ekonomisk brottslighet,
3. har visat skötsamhet i ekonomiska angelägenheter,
4. har lämplig kunskap och kompetens, och
5. har en ansvarsförsäkring.

I förordningen om försäkringsförmedling finns föreskrifter om vilka brott som avses. Dessa är brott eller medhjälp till brott mot

1. 8, 9, 10, 11, 12, 14 eller 15 kap. brottsbalken,
2. skattebrottslagen (1971:69),
3. lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde, eller
4. lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Kravet gäller bara om det lägsta föreskrivna straffet är fängelse och om en dom eller ett beslut meddelats eller ett strafföreläggande godkänts avseende ett sådant brott inom fem år före den dag då kontrollen i belastningsregistret görs.

Kravet på att den fysiska personen har visat skötsamhet i ekonomiska angelägenheter preciseras i Finansinspektionens föreskrifter. Där anges att den som ska förmedla försäkringar inte får

1. ha en skuld hos Kronofogdemyndigheten som överstiger 100 000 kronor,
2. under de senaste fem åren ha fått ett tillstånd eller en registrering återkallad enligt 8 kap. 1 § lagen om försäkringsförmedling, eller
3. ha ingått i ledningen för en juridisk person som under de senaste fem åren har fått ett tillstånd eller en registrering återkallad enligt 8 kap. 1 § lagen om försäkringsförmedling eller ha ingått i ledningen för en sådan juridisk person inom sex månader före återkallelsen.

Även kravet på att den fysiska personen har lämplig kunskap och kompetens preciseras i Finansinspektionens föreskrifter. Där anges att den som ska förmedla försäkringar ska ha en kunskap som till sitt innehåll och sin nivå är anpassad till den verksamhet som ska utövas och de försäkringar som ska förmedlas. Finansinspektionen har i allmänna råd beskrivit hur en anpassning bör ske.

Den som bara vid sidan av sin huvudsakliga yrkesverksamhet ska förmedla försäkringar som kompletterar en vara eller en tjänst behöver inte uppfylla lika högt ställda krav som övriga försäkringsförmedlare.

Den som ska förmedla försäkringar ska också ha en praktisk erfarenhet som är anpassad till den verksamhet som ska utövas och de försäkringar som ska förmedlas. Den som bara vid sidan av sin huvudsakliga yrkesverksamhet ska förmedla försäkringar som kompletterar en vara eller en tjänst behöver inte ha någon praktisk erfarenhet. Finansinspektionen har i allmänna råd beskrivit hur en anpassning bör ske. Som en huvudregel anser Finansinspektionen att den som ska förmedla försäkringar som sin huvudsakliga yrkesverksamhet bör under en sammanlagd tid av minst två år under de senaste fem åren ha arbetat med sådana arbetsuppgifter under kvalificerad handledning hos en försäkringsförmedlare eller med likvärdiga arbetsuppgifter för ett försäkringsföretag.

Den som ska förmedla försäkringar ska också ha en ansvarsförsäkring. En sådan försäkring ska innehålla vissa villkor. Dessa villkor anges i förordningen om försäkringsförmedling och i Finansinspektionens föreskrifter.

Villkoren är att

1. försäkringen omfattar hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
2. försäkringen gäller för skada som orsakats från och med den dag då förmedlaren registrerades hos Bolagsverket och som anmäls till försäkringsgivaren så länge försäkringen gäller,
3. försäkringen är förenad med ett efterskydd som innebär att försäkringen även täcker skador som anmäls till försäkringsgivaren inom tre år från det att försäkringen har upphört att gälla och som inte täcks av någon annan försäkring,

4. den skadelidande får rikta krav på ersättning enligt försäkringsavtalet direkt mot försäkringsgivaren i den utsträckning han eller hon inte har fått ersättning av den försäkrade,
5. ersättningen ska betalas ut till den skadelidande utan avdrag för självrisk, och
6. försäkringen kan upphöra tidigast en månad efter det att Finansinspektionen har underrättats om upphörandet.

Försäkringsvillkoren ska också innebära att den högsta ersättning som kan betalas för en skada ska uppgå till ett belopp som motsvarar minst en miljon euro. Slutligen ska försäkringsvillkoren innebära att den högsta ersättning som sammanlagt kan betalas under ett år ska uppgå till ett belopp som motsvarar

1. minst två miljoner euro om antalet fysiska personer som omfattas av försäkringen vid försäkringstidens början uppgår till högst 10,
2. minst tre miljoner euro om antalet fysiska personer som omfattas av försäkringen vid försäkringstidens början uppgår till mellan 11 och 20, och
3. minst fyra miljoner euro om antalet fysiska personer som omfattas av försäkringen vid försäkringstidens början överstiger 20.

Försäkringsbeloppen ska höjas vid förändringar i det europeiska konsumentprisindexet som Europeiska kommissionen tillkännager vart femte år med början 2007.

Juridisk person

För att en juridisk person ska få tillstånd krävs att

1. den juridiska personen inte är i konkurs eller likvidation,
2. den juridiska personen har en ansvarsförsäkring,
3. ledningen uppfyller vissa krav, och
4. de anställda uppfyller de krav som gäller för tillstånd till fysiska personer (se ovan).

I ledningen för en juridisk person ingår när det gäller

- aktiebolag: styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör och vice verkställande direktör,
- kommanditbolag: komplementären,
- handelsbolag: bolagsman, och
- ekonomisk förening: styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör och vice verkställande direktör.

Kraven gäller i första hand de fysiska personer som ingår i ledningen. Om bolagsmannen i ett handelsbolag eller komplementären i ett kommanditbolag är en juridisk person, gäller kraven också de fysiska personer som ingår i den sistnämnda juridiska personens ledning.

Den som ska ingå i ledningen får inte vara under 18 år, i konkurs, ha näringsförbud eller förvaltare. Han eller hon får inte heller vara dömd för vissa allvarliga förmögenhetsbrott eller viss allvarlig brottslighet och ska också ha visat skötsamhet i ekonomiska angelägenheter. Ledningen måste dessutom ha tillräckligt insikt och erfarenhet för att leda ett förmedlingsföretag.

När det gäller vilken allvarlig brottslighet som avses gäller samma föreskrifter som för fysiska personer (se ovan). Detsamma gäller kravet på skötsamhet i ekonomiska angelägenheter.

När det sedan gäller kravet på tillräcklig insikt och erfarenhet har Finansinspektionen i sina föreskrifter angett att det i ledningen ska ingå någon som

- känner till innehållet i lagen och förordningen om försäkringsförmedling samt relevanta föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen,
- förstår försäkringsmarknadens roll och funktion,
- känner till de försäkringar som förmedlingen ska avse, och
- kan tillämpa kunskap om företagsledning eller som har minst två års praktisk erfarenhet av företagsledning.

Det krävs inte att alla fysiska personer som ska förmedla försäkringar för en juridisk person är godkända av Finansinspektionen. Om den fysiska personen är anställd hos den juridiska personen, är det bara den juridiska personen som måste ha tillstånd av Finansinspektionen. Men för att få tillstånd måste den juridiska personen ha kontrollerat att den anställde uppfyller de krav som gäller för tillstånd till fysiska personer (läs mer om kontrollen nedan). Om däremot den fysiska personen inte är anställd utan uppdragstagare hos den juridiska personen, måste den fysiska personen själv ha tillstånd av Finansinspektionen. Motsvarande gäller för registrering av anknutna försäkringsförmedlare.

Finansinspektionen rekommenderar att juridiska personer upprättar riktlinjer för vilken kunskap och kompetens som de anställda ska ha.

Även om de anställda inte själva behöver ha tillstånd av Finansinspektionen, ska den juridiska personen underrätta Finansinspektionen om vilka anställda som förmedlar försäkringar. Detta ska göras dels vid ansökan om tillstånd, dels fortlöpande vid ändringar. Finansinspektionen ska på begäran upplysa kunder och andra om en anställd hos förmedlaren har rätt att förmedla försäkringar. På motsvarande sätt ska det försäkringsföretag som en anknuten försäkringsförmedlare är anknuten till på begäran upplysa kunder och andra om en anställd hos förmedlaren har rätt att förmedla försäkringar.

Anmälningar av ändring av anställda som förmedlar försäkringar ska göras via www.fi.se.

Registrering

En fysisk eller juridisk person som har fått tillstånd av Finansinspektionen att utöva försäkringsförmedling ska själv anmäla sig för registrering hos Bolagsverket. Bestämmelser om vad en sådan anmälan ska innehålla finns i förordningen om försäkringsförmedling.

När det gäller anknutna försäkringsförmedlare ska det försäkringsföretag som förmedlaren är anknuten till anmäla förmedlaren för registrering hos Bolagsverket. Bestämmelser om vad en sådan anmälan ska innehålla finns också i förordningen om försäkringsförmedling.

En anmälan för registrering kostar 850 kronor.

Kontroll av kraven för tillstånd

När en fysisk eller juridisk person ansöker om tillstånd hos Finansinspektionen, är det Finansinspektionen som kontrollerar att kraven för tillstånd är uppfyllda. Men när det gäller

juridiska personer ska förmedlingsföretaget, innan en ansökan görs, själv kontrollera att de anställda som ska förmedla försäkringar uppfyller de krav som ställs för tillstånd till fysiska personer (se ovan). Finansinspektionen ska sedan kontrollera att företaget gjort detta.

På motsvarande sätt ska försäkringsföretaget kontrollera att den anknutna försäkringsförmedlaren uppfyller de krav som ställs för tillstånd för försäkringsförmedling (med undantag för kravet på ansvarsförsäkring). Men när det gäller juridiska personer är det alltså även i detta fall förmedlingsföretaget som ska kontrollera att de anställda uppfyller de krav som ställs för tillstånd till fysiska personer. Försäkringsföretaget ska sedan, innan en anmälan för registrering görs, kontrollera att förmedlingsföretaget gjort detta.

Finansinspektionen har i föreskrifterna talat om vad försäkringsföretaget ska iaktta i samband med kontrollen av anknutna försäkringsförmedlare och vad den juridiska personen ska iaktta i samband med kontrollen av anställda samt hur det ska dokumenteras (se 10 och 11 kap.). När det gäller kontrollen av att den enskilde inte förekommer i belastningsregistret för viss allvarlig brottslighet finns det dock bestämmelser om detta i förordningen om försäkringsförmedling (se 3 kap.). Kontrollen får dock inte dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att registerutdraget har visats upp. Detta innebär att försäkringsföretaget eller förmedlingsföretaget inte får behålla utdraget i original eller en kopia av det eller göra en anteckning om innehållet i utdraget.

Finansinspektionen har i föreskrifterna tagit in exempel på hur dokumentationen av kontrollen kan se ut.

Sidoverksamhet

En försäkringsförmedlare som har rätt att förmedla livförsäkringar kan få tillstånd att förmedla fondandelar och lämna investeringsrådgivning om fondandelar som en sidoverksamhet till försäkringsförmedlingen. Det finns inte några begränsningar i en förmedlares rätt att i samma rörelse som förmedlingsverksamheten även utöva annan verksamhet än försäkringsförmedling, fondandelsförmedling eller investeringsrådgivning om fondandelar. Finansinspektionen kan dock i undantagsfall förbjuda en förmedlare att göra det.

I Finansinspektionens föreskrifter finns bestämmelser om vilken kunskap som krävs för att få förmedla fondandelar eller lämna investeringsrådgivning om fondandelar och vilka villkor som gäller för ansvarsförsäkringen för denna verksamhet.

Regler för verksamheten

I lagen om försäkringsförmedling finns en rad bestämmelser som gäller hur försäkringsförmedlaren ska utöva sin verksamhet.

Enligt lagen ska en försäkringsförmedlare iaktta god försäkringsförmedlingssed. Bestämmelsen har anpassats efter EG-direktivet och lagen om finansiell rådgivning till konsumenter. I lagen har efter mönster från den sistnämnda lagen införts en uttrycklig avrådningsplikt i konsumentförhållanden. En försäkringsförmedlare som inte iakttar god försäkringsförmedlingssed kan bli skadeståndsskyldig.

Försäkringsförmedlaren är skyldig att ha ett system för att hantera klagomål från kunder och andra som är berörda av försäkringsförmedlingen. Skyldigheten framgår av lagen och kompletteras av Finansinspektionens föreskrifter. Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2002:23) om klagomålshandling avseende finansiella tjänster till konsumenter gäller inte längre för försäkringsförmedlare som utövar verksamhet enligt lagen om försäkringsförmedling.

Delegation av arbetsuppgifter

I propositionen till lagen om försäkringsförmedling anges att det inte finns något hinder att en försäkringsförmedlare delegerar vissa arbetsuppgifter till någon som inte är försäkringsförmedlare men att utrymmet för att delegera är ganska begränsat. Frågan var gränsen går, får avgöras med ledning av begreppet god försäkringsförmedlingssed.

Inledningsvis slås fast att förmedlaren själv ska vara med vid de inledande kontakterna med kunden då innehållet i förmedlingstjänsten diskuteras och kunden får den information som förmedlaren är skyldig att lämna.

När det sedan gäller själva förmedlingsarbetet anges att det mest centrala och betydelsefulla momentet i detta arbete får anses vara att ge kunden råd om vilken försäkring som passar hans eller hennes önskemål eller behov. Denna uppgift får självfallet inte delegeras till någon som inte är försäkringsförmedlare. För att kunna ge kunden ett sådant råd måste förmedlaren utreda och bedöma kundens önskemål och behov, ta fram och analysera olika försäkringslösningar samt välja ut en lösning som rekommenderas kunden. En medhjälpare kan biträda förmedlaren med att utreda kundens önskemål och behov. Förmedlaren måste dock gå igenom och kontrollera den utredning som medhjälparen har gjort och vid direkt kontakt med kunden förvissa sig om att utredningen är tillfredsställande. Det är också förmedlaren själv som ska bedöma kundens försäkringsbehov.

När kundens önskemål och behov är utredda och bedömda kan medhjälparen enligt propositionen biträda förmedlaren med att ta fram olika försäkringslösningar. Förmedlaren måste dock gå igenom och kontrollera den utredning som medhjälparen har gjort och förvissa sig om att den är tillfredsställande. Det är också förmedlaren själv som ska analysera de olika försäkringslösningarna och välja ut den lösning som ska föreslås kunden. Förmedlaren ska också vid direkt kontakt med kunden föreslå försäkringslösningen och ange skälen för rådet.

Det finns enligt propositionen även andra uppgifter som är mycket viktiga för försäkringstagarens skydd. En sådan uppgift är information till kunden om vad försäkringen omfattar och om försäkringsvillkoren i övrigt. Andra mycket viktiga uppgifter som närmast hör till skötseln av försäkringen är vidarebefordran av premieaviser och information om sista betalningsdag för premien, om den inte klart framgår, samt fortlöpande bevakning av försäkringsskyddet. Om dessa åtgärder inte utförs av förmedlaren själv, ska han eller hon se till att det finns tillförlitliga rutiner för detta.

När det gäller andra arbetsuppgifter, som inte är lika centrala för förmedlingsuppdraget, kan det enligt propositionen vara acceptabelt att uppgifterna delegeras till en medhjälpare som inte är försäkringsförmedlare. En generell förutsättning vid alla fall av delegation, det vill säga även i de fall som berörs ovan, är att förmedlaren bedömer att medhjälparen har tillräcklig kompetens för

uppgiften. Förmedlaren måste också ha kontroll över utförandet för att vid behov kunna ingripa. Det får inte överlåtas på medhjälparen att fatta beslut eller göra självständiga bedömningar i viktiga frågor. I kontakterna utåt ska det tydligt framgå att medhjälparen är just medhjälpare och inte den som utför eller ansvarar för förmedlingstjänsten eller någon del av denna.

Avslutningsvis framhålls att oavsett om försäkringsförmedlaren utför allt arbete själv eller om han delegerar någon uppgift till en medhjälpare är det försäkringsförmedlaren som är ansvarig för arbetets utförande. Om en medhjälpare uppsåtligt eller av oaktsamhet vid arbetets utförande orsakar exempelvis en kund skada, är förmedlaren ansvarig för detta.

Finansinspektionen rekommenderar att försäkringsförmedlare som avser att delegera arbetsuppgifter upprättar riktlinjer för vilka arbetsuppgifter som kan delegeras samt vilken kunskap och kompetens som den ska ha till vilken delegation kan ske.

Information och dokumentation

Lagen om försäkringsförmedling innebär att försäkringsförmedlaren är skyldig att i rimlig tid innan ett försäkringsavtal ingås lämna viss information till kunden.

Enligt lagen ska informationen innehålla uppgift om

1. försäkringsförmedlaren namn och adress,
2. det register som försäkringsförmedlaren är upptagen i och hur registreringen kan kontrolleras,
3. den myndighet som utövar tillsyn över försäkringsförmedlaren,
4. huruvida försäkringsförmedlaren har ett kvalificerat innehav i ett försäkringsföretag eller huruvida ett försäkringsföretag eller ett moderbolag till ett försäkringsföretag har ett kvalificerat innehav i försäkringsförmedlaren,
5. priset för försäkringsförmedlingen eller grunderna för hur priset bestäms och om provision eller annan ersättning kan påräknas bli betald av annan än kunden,
6. ansvarsförsäkringen,
7. de möjligheter som finns att framställa klagomål mot försäkringsförmedlaren, och
8. de möjligheter som finns att få en tvist med försäkringsförmedlaren prövad utanför domstol.

En anknuten försäkringsförmedlare ska i stället för information om ansvarsförsäkringen informera kunden om att försäkringsföretaget tagit på sig skadeståndsansvaret för denne.

Den information som ska lämnas enligt 1–8 preciseras i Finansinspektionens föreskrifter.

Informationen ska lämnas även när försäkringsavtalet förnyas eller ändras, om det behövs.

Försäkringsförmedlaren är också skyldig att i rimlig tid innan försäkringsavtalet ingås informera kunden om sin roll, det vill säga om han eller hon

1. ger råd på grundval av en opartisk analys,
2. genom avtal åtagit sig att förmedla försäkringar uteslutande för ett eller flera försäkringsföretag, eller

3. förmedlar försäkringar från ett eller flera försäkringsföretag i annat fall än som avses i 1 och 2.

I de fall som avses i 2 och 3 ska försäkringsförmedlaren även tala om försäkringsföretagens namn.

Även denna information ska lämnas på nytt när försäkringsavtalet förnyas eller ändras, om det behövs.

Informationen ska lämnas till kunden i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för kunden. Den ska vara klar och begriplig. Den ska som huvudregel lämnas på svenska. Om den förmedlade försäkringen avser ett åtagande i ett annat land inom EES, ska informationen dock lämnas på ett officiellt språk i det landet. I båda fallen får försäkringsförmedlaren lämna informationen på ett annat språk, om kunden begär det.

Informationen får lämnas muntligen om

1. kunden begär det,
2. omedelbart försäkringsskydd är nödvändigt, eller
3. försäkringen förmedlas per telefon.

I samtliga fall ska dock informationen lämnas till kunden i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för kunden snarast efter det att försäkringsavtalet har ingåtts.

I lagen finns också en skyldighet för försäkringsförmedlaren att till kunden vidarebefordra sådan information om försäkringsavtalet som ett försäkringsföretag är skyldigt att lämna till en försäkringstagare. Genom ordet "vidarebefordra" markeras att försäkringsförmedlaren bara har ansvar för information som denne tagit emot från försäkringsföretaget och att informationen inte får bearbetas eller på annat sätt förändras av förmedlaren.

Försäkringsförmedlaren är bland annat skyldig att till en konsument vidarebefordra sådan information som konsumenten ska få enligt konsumentförsäkringslagen. Förmedlaren är också skyldig att vidarebefordra information som en försäkringsgivare är skyldig att lämna till en försäkringstagare enligt Finansinspektionens (FFFS 2007:9) föreskrifter om information som gäller skadeförsäkring och Finansinspektionens (FFFS 2003:7) föreskrifter om information till livförsäkringstagare. Det finns enligt denna bestämmelse inte någon skyldighet för förmedlaren att vidarebefordra sådan information som ett försäkringsföretag bör lämna till en försäkringstagare enligt en myndighets riktlinjer eller allmänna råd. En sådan skyldighet kan dock följa av kravet på god försäkringsförmedlingssed.

Om försäkringsförmedlaren inte lämnar informationen, ska marknadsföringslagen tillämpas.

Efter mönster från lagen om finansiell rådgivning till konsumenter har det också införts en skyldighet för försäkringsförmedlaren att dokumentera det som hänt vid förmedlingstillfället. Skyldigheten enligt lagen kompletteras av Finansinspektionens föreskrifter. Dessa föreskrifter ersätter inte utan gäller vid sidan av bestämmelserna om dokumentation i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:4) om finansiell rådgivning till konsumenter.

Informations- och dokumentationsskyldigheten gäller inte vid

1. förmedling av återförsäkring,
2. förmedling av försäkring mot så kallade stora risker, eller
3. fondandelsförmedling.

Verksamhet över gränserna

En registrerad försäkringsförmedlare får med stöd av sin registrering förmedla försäkringar inom hela EES. Detta område omfattar, förutom EU, även Norge, Island och Liechtenstein. En förutsättning är dock att förmedlaren dessförinnan anmäler detta till Finansinspektionen. Bestämmelser om vad en sådan anmälan ska innehålla finns i Finansinspektionens föreskrifter. Verksamheten kan utövas från en filial i det andra landet eller genom gränsöverskridande verksamhet från Sverige.

En utländsk försäkringsförmedlare från ett annat land inom EES får förmedla försäkringar i Sverige om det andra landets myndigheter har anmält detta till Finansinspektionen. Verksamheten kan utövas från filial här eller genom gränsöverskridande verksamhet från det andra landet. En utländsk förmedlare från ett land utanför EES får med Finansinspektionens tillstånd förmedla försäkringar i Sverige från en filial här.

Tillsyn och ingripanden

Alla försäkringsförmedlare, även anknutna, står under Finansinspektionens tillsyn. Finansinspektionen har också tillsyn över de försäkringsföretag som har ansvar för kontroll och anmälan av anknutna försäkringsförmedlare.

Om en försäkringsförmedlare eller ett försäkringsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen, förordningen eller föreskrifterna, ska Finansinspektionen ingripa. Ingripande sker genom ett föreläggande att vidta åtgärd inom viss tid, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska Finansinspektionen återkalla försäkringsförmedlaren tillstånd respektive försäkringsföretagets koncession eller, om det är tillräckligt, meddela varning. Beslut om anmärkning eller varning får förenas med en straffavgift på lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

Finansinspektionen har möjlighet att avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om försäkringsförmedlaren eller försäkringsföretaget gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot försäkringsförmedlaren eller försäkringsföretaget och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Finansinspektionen ska återkalla en försäkringsförmedlaren tillstånd om förmedlaren

1. inte inom ett år från det att tillstånd beviljades har börjat utöva sådan verksamhet som tillståndet avser,
2. har förklarat sig avstå från tillståndet,
3. under en sammanhängande tid av sex månader inte har utövat sådan verksamhet som tillståndet avser, eller
4. inte längre uppfyller förutsättningarna för tillstånd.

Om ett försäkringsföretag för förmedling av försäkringar utnyttjar någon som inte har rätt att förmedla försäkringar, ska Finansinspektionen förelägga försäkringsföretaget att upphöra med detta. Detsamma gäller om ett försäkringsföretag för förmedling av försäkringar utnyttjar någon som inte har rätt att förmedla sådana försäkringar som förmedlingen avser.

Finansinspektionen kan begära upplysningar från försäkringsförmedlare och försäkringsföretag. Lämnas inte upplysningar i tid, får Finansinspektionen ta ut en förseningsavgift på högst 100 000 kronor. Finansinspektionen kan också göra undersökningar hos försäkringsförmedlare och försäkringsföretag.

Finansinspektionen har också möjlighet att ingripa mot utländska försäkringsförmedlare som utövar verksamhet i Sverige.